

«Φως είναι σήμερα ένα καντηλάκι, η ελπίδα»

Ο Γιάννης Αδαμάκος μας ξαναγεί στο σύμπαν των σκοτεινών έργων του

της ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ

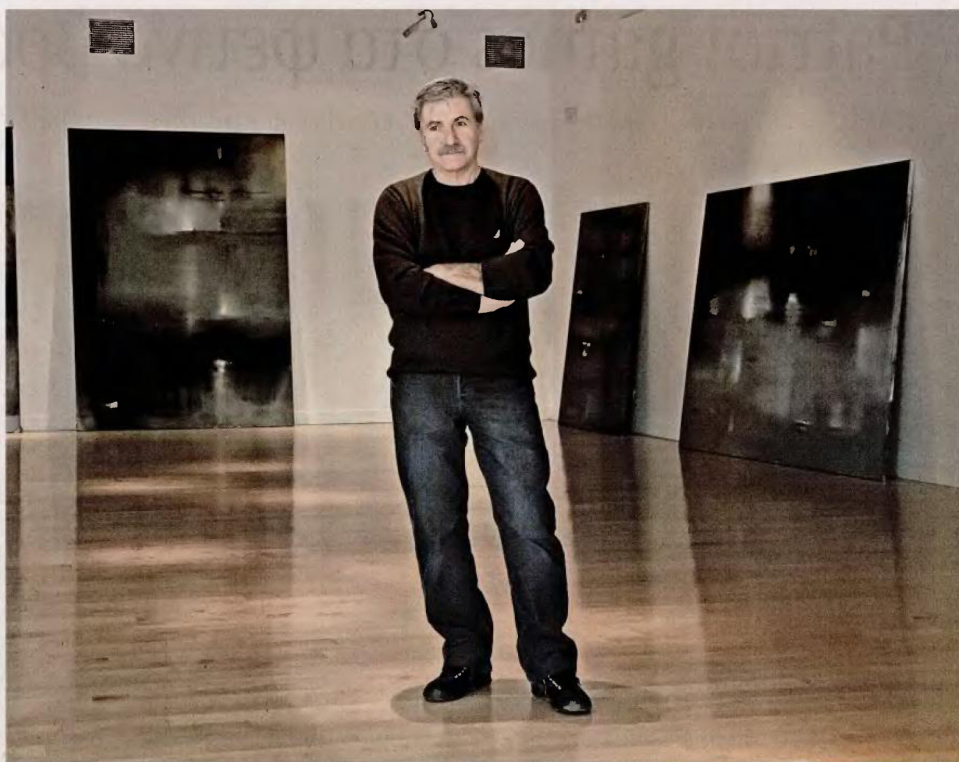
Τα ζωγραφικά έργα συνήθως είναι ομοιoplά. Γοητεύουν μονάχα το βλέμμα. Υπάρχουν όμως και μερικές εξαιρέσεις. Κάποια που μοιάζουν να «εκπέμπουν» ήχος, όπως οι μεγάλοι, σκοτεινοί πίνακες του Γιάννη Αδαμάκου, που παρουσιάζονται απέναντί της την περίοδο στο Μουσείο Μπενάκη Πειραιώς. Κοιτάζοντάς τους, είναι σαν να ακούς ένα επαναλαμβανόμενο μοτίβο. Την υμνοιστική μουσική επιβόη, που μας έκανε να αγαπήσουμε τον Φίλιπ Γκάας και τους άλλους μινιμαλιστές συνθέτες του 20ού αιώνα. «Δεν είναι τυχαίο» λέει ο ζωγράφος, «Όταν έφτιαχνα απέναντί της την ενόπια, άκουγα συνέχεια τον Γκάας. Όπως επηρέαστηκα πολύ και από το εξαιρετικό βιβλίο με τίτλο "Το Εγκόμιο της Σκιάς" του Ιάπωνα Τζουνιτίρο Τανζάκι (Εκδόσεις Αγρα, μετάφραση Παναγιώτης Ευαγγελίδης). Ένα απόσπασμα μάλιστα είναι το εισαγωγικό σπ-

μείωμα της έκθεσης. Πολλές φορές νομίζουμε ότι η τέχνη του χρωστήρα είναι μια μοναχική διαδικασία. Και όμως, οι ζωγράφοι σπάνια είναι μονήρεις. Συντροφεύονται από συνθέτες και संगραφείς, αντλούν κουράγιο και έμπνευση από ακούσματα και τραπιά. Γίνεται μια όσμωση την ώρα που ζωγραφίζεις».

Μετωρισμός

Καθόμαστε στο μέσον του εκθεσιακού χώρου. Αν παρατηρήσει κανείς τα έργα του, είναι σαν ενιαία σύνθεση με παράλογες του ίδιου θέματος. Με έναν περιεργό τρόπο, η επανάληψη όχι μόνον δεν κουράζει αλλά είναι η απαραίτητη συνθήκη, για να εισέλθει κανείς στο πνεύμα της δουλειάς του. Λειτουργεί ως διαλογισμός, που απομακρύνει από τις έννοιες της καθημερινότητας και οδηγεί σε μια άλλη αντίληψη του χρόνου και του χώρου: «Ισως έχει να κάνει με την κατάσταση στην οποία βρίσκονται όταν ζωγραφίζω» μας εξηγεί. «Άσφαεις εικόνες εμφανίζονται γανά και ξανά. Είναι σε άγνωστο μεσοπρόθεσμα που θυμίζει τη διαύγεια και τη σύγκρουση που έχουμε λίγο πριν κοιμηθούμε ή μόλις ξυπνήσουμε. Το μυστηριώδες ενδιάμεσο, το ασυνείδητο. Το εύθραυστο φορτίο. Σε κάθε ατελεί μου έχω και ένα μικρό κρεβατάκι, για να κοιμάμαι στον χώρο όπου εργάζομαι, προσπαθώντας να διαφυλάξω αυτές τις αναμνήσεις. Τα όνειρά μου δεν είναι ιστορίες αλλά χρώματα. Όταν προσπαθώ να ανακαλέσω τι είδα, το μόνο που απομένει είναι η χρωματική μνήμη. Θυμάμαι το φως. Αυτήν την αίσθηση προσπαθώ να περάσω και στην ενόπια που παρουσιάζεται στο Μπενάκη».

Τίτλος της έκθεσης «Εννέα lumen». Είναι «η ένταση του φωτός, όταν ένα αντικείμενο ή ένας χώρος, φωτίζεται από τη φλόγα ενός κεριού» μας εξηγεί. Βγαίνει από την τσέπη του το βιβλίο του Τανζάκι και διαβάζει: «Αν πυκνώσουμε το σκοτάδι μέχρι να γίνει πίσσα και αντί για τον ήλιο ή το

«Οι οντανολάσεις του φωτός στα έργα μου έχουν μια γεωμετρία που δεν βγαίνει από προσχέδιο, αλλά από τη μουσική που ακούω όταν ζωγραφίζω» τονίζει ο Γιάννης Αδαμάκος, ο οποίος παρουσιάζει την τελευταία ενόπια της δουλειάς του με εκατό πίνακες στο Μπενάκη Πειραιώς (φωτ.: Αλέξανδρος Φυλιππίδης).

λέει ο μετρητολογατεχνικό στυλ, αναπολώντας την εποχή που στην πατρίδα του η ομορφιά ταυτιζόταν με τη σκιά, πριν από την έλευση του ηλεκτρισμού.

Παιχνίδι με το τυχαίο

Τα έργα του Αδαμάκου έχουν τα δικά τους μορφολογικά φωτός και σκότους, σαν ένα παιχνίδι με το τυχαίο. «Οι σύγχρονοι άνθρωποι φοβούνται το σκοτάδι» μας λέει. «Όμως παλαιότερα, σε άλλες μέρες και σε άλλους πολιτισμούς, ήταν συνυφασμένο με τη βαθιά γαλήνη. Οι αντανακλάσεις του φωτός στα έργα μου έχουν μια γεωμετρία που δεν βγαίνει από προσχέδιο αλλά από τη μουσική που ακούω όταν ζωγραφίζω, από την εστίαση στο θέμα, από τη βούληση να είμαι παντελώς ελεύθερος από δεσμεύσεις. Ισως αυτός να είναι και ο λόγος που αποφεύγω να εντάξω την ανθρώπινη φιγούρα στη ζωγραφική μου. Όπου αυτή εμφανίζεται, απορροφά, κυριαρχεί, επιβάλλεται. Ισως πόλι και να είναι μια αδυναμία μου. Διάβασα κάπου ότι ο Ρόθκο λίγο πριν αυτοκτονήσει πήγαινε στα μουσεία και προσπαθούσε να κάνει σπουδές με το ανθρώπινο σώμα. Δεν τα κατάφερε. Τόσο πολύ είχε απομακρυνθεί...»

“ Τα όνειρά μου δεν είναι ιστορίες, αλλά χρώματα. Όταν προσπαθώ να ανακαλέσω τι είδα, το μόνο που απομένει είναι η χρωματική μνήμη. Θυμάμαι το φως.

ηλεκτρικό φωτισμού τα αντικείμενα με μία και μόνο λάμπα ή ένα κεριό, τότε στη στιγμή αποκτούν σοβαρότητα και βάθος, νηφαλιότητα και μεγαλοπρέπεια»

Ποιος είναι

Γεννήθηκε στον Πύργο Ηλείας το 1952. Σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών το 1973-1978 με δασκάλους τον Γ. Μαυροβιάν, τον Π. Τέζο και τον Δ. Μυταρά. Συνέχισε τις σπουδές του στο Παρίσι. Η πρώτη του στομική έκθεση έγινε το 1978. Ζει στην Αθήνα και την Τήνο. Η ζωγραφική του περιεργότερα γύρω από τρία θεμελιώδη στοιχεία: τον χώρο, τη φιγούρα και το φως. Από αυτό προκύπτουν οι σχέσεις που καθορίζουν το εικαστικό έργο, σχέσεις που επαναλαμβάνονται και επανεξετάζονται σε όλη τη διάρκεια της δημιουργικής του πορείας. Προτιμά το βαριά, μαύρα χρώματα, με ορισμένα «ξέφωτα» στους πίνακές του. Η έκθεσή του στο Μουσείο Μπενάκη Πειραιώς, με την τελευταία ενόπια της δουλειάς του, η οποία περιλαμβάνει περίπου 100 έργα, θα διαρκέσει μέχρι και τις 31 Μαρτίου.

Βάλσαμο η τέχνη για τις δυσκολίες της ζωής μας

Το φως καθοδηγεί μυστικά το χέρι του Αδαμάκου. «Είναι μια δύναμη που δεν ελέγχεις και πρέπει να αφεθείς. Όταν πας να την καθοδηγήσεις, εξαφανίζεται. Ελεγε ο Ζαν Ντιμπουφύ ότι η τέχνη δεν πλάγεται ποτέ σε καλοστημένα σεντόνια. Πρέπει να επιμεινείς όσο το δυνατόν λιγότερο. Ο ζωγράφος, ο καλλιτέχνης είναι ένας καλός αγωγός που μεταφέρει ενέργεια από το σύμπαν, σαν να κλείνει στις παλάμες του το θαύμα της ζωής. Χρειάζεται σεβασμός, λεπτότητα, φροντίδα. Και άλλη αίσθηση χρόνου. Όταν βιαζόμαστε, χάνουμε την ουσία, χάνουμε το χάρισμα της βαθιάς αντίληψης. Όλα έχουν το τίμημά τους και ίσως αυτό να είναι το τίμημα της τέχνης. Και για τον καλλιτέχνη είναι ακόμα μεγαλύτερο». «Θυμάμαι» λέει γελάοντας «σε μια δύσκολη φάση της ζωής μου είχα πει σε έναν φίλο που είναι ψυχολόγος, ότι θα χρειαζόμουν τη βοήθειά του. Και εκείνος μου απάντησε ότι αν μου τ' έδινε μπορεί και να σταματούσα να ζωγραφίζω. Σε μια ομιλία μου σε ένα ψυχιατρικό συνέδριο, κάποιος από τους παρευριστούς είχε πει ότι τα έργα του θα μπορούσαν να έχουν γίνει από κάποιον τρόφιμο ιδρύματος. Έτσι είναι. Μόνο που εμείς οι καλλιτέχνες μπινοβγαίνουμε κάπου, ενώ οι τρόφιμοι είναι μονιμώς εγκλειστοί. Είναι η ζωή στα όριά της, στο μεταίχμιο».

«Ορφείουμε να έχουμε έστω και την ψευδαισθησιονική μπορούμε να αλλάξουμε τα πράγματα

Τα παιχνιδίσματα του φωτός φεύγουν από το καρέ των έργων του και απλώνονται στην αίθουσα. Όσο περισσότερα ώρα προσπλώνεται κανείς στη ζωγραφική του Αδαμάκου τόσο καλύτερα, ανακαλύπτοντας τη βροδύτητα, την εσώτερη φωνή, το νόημα. «Ισως κάποιος που θα μπει και θα βγει βιαστικά από την αίθουσα του Μπενάκη να πιστέψει ότι πρόκειται για εκατό ίδια έργα. Αν όμως μείνει λίγο παραπάνω, αν βγει από την κεκτημένη του ταχύτητα τότε θα μπορέσει να δει μια διαφορετική γωνία θέασης» λέει ο ζωγράφος, που δεν υποτιμά καθόλου το τεράστιο εμπόδιο που λέγεται κρίση και πως αυτή επηρεάζει τη διάθεση των ανθρώπων που θα επισκεφθούν την έκθεση: «Σύμφωνα, όλοι έχουμε άλλες προτεραιότητες για την επιβίωσή μας. Τι σημαίνει όμως; Ότι πρέπει να ξεχάσουμε την τέχνη, την ποίηση, γιατί μπορεί να έχουμε απλήρωτους λογαριασμούς; Ορισμένες φορές, αυτά είναι το βάλαμό μας για να μπορέσουμε να επιτελέσουμε στον βίαιο κυματισμό της ζωής».

Ξαναγυρίζουμε στη ζωγραφική του. Τι είναι το φως στη δύσκολη εποχή που ζούμε; «Κάθε φορά είναι και κάτι διαφορετικό. Για μένα σήμερα είναι ένα καντηλάκι, η ελπίδα που πρέπει να κρατήσουμε ζωντανή. Δεν είναι φωταψία, είναι μια φλογίτσα. Όμως υπάρχει και μπορεί να μας ζεστάνει, αρκεί να την ανακαλύψουμε μέσα μας. Ορφείουμε να έχουμε έστω και την ψευδαισθησιονική μπορούμε να αλλάξουμε τα πράγματα, γιατί αλλιώς θα σταματούσαμε να προσπαθούμε». Εκείνος από πού αντλεί δύναμη; «Έγινε πατέρας πρόφατα και η ύπαρξη του γιου μου με γεμίζει δύναμη. Πείρνω κουράγιο από το φως της Τήνου, το τοπίο, τους ανθρώπους που αγαπώ και μοιράζομαι τη ζωή μου. Όλοι έχουμε προβλήματα, ο βαθμός σοβαρότητας διαφέρει. Δεν χρειαζόμαστε πολλά. Η ποιότητα των συναισθημάτων αρκεί...».

Τα έργα του έχουν φωτεινό και σκοτεινό διαστήματα, με περιορισμένη χρωματική παλέτα και εξαιρετιστικό ύψος. Η φιγούρα είναι απουσία τις περισσότερες φορές.